

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
Gminy Główny na lata 2023-2030

STRESZCZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Główny na lata 2023-2030 zajmuje się problematyką przeciwdziałania marginalizacji i wykluczenia. Wskazuje nowe podejście do gminnych problemów społecznych opartych na działaniach profilaktycznych, inicjatywach oddolnych oraz koniecznych działaniach interwencyjnych

**WERSJA
DO KONSULTACJI SPOŁECZNYCH**

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Procedury tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Główczyce na lata 2023-2030.....	5
2.1 Podstawy prawne	5
2.2 Podstawy strategiczne i programowe	6
Poziom ogólnokrajowy	6
Poziom województwa	7
Poziom powiatu.....	8
Poziom lokalny.....	9
2.3 Wykorzystane materiały i dokumentacja.....	11
2.4 Przebieg prac nad dokumentem	12
3. System pomocy społecznej w gminie Główczyce.....	13
3.1 Ośrodek Pomocy Społecznej w Główczycach.....	13
3.2 Zakres działalności społecznej.....	14
3.3 Klienci pomocy społecznej.....	18
3.4 Budżet pomocy społecznej.....	19
4. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy – wnioski i rekomendacje strukturalne.....	21
Wnioski i rekomendacje	21
6. Określenie podstawowych problemów społecznych	25
6.1 Ubóstwo	25
6.2 Długotrwała i przewlekła choroba ze szczególnym uwzględnieniem starości	27
6.3 Niepełnosprawność.....	29
6.4 Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego ..	30
7. Określenie docelowej grupy wymagającej wsparcia - adresaci strategii	35
8. Analiza SWOT	37
9. Wizja i misja.....	41

10. Cele strategiczne, operacyjne, kierunki działań strategii i wskaźniki	43
10.1 Określenie obszarów interwencji	43
Zdrowa i silna rodzina.....	43
Wysoka jakość życia osób niepełnosprawnych, zależnych i ich opiekunów	43
Poprawa sytuacji społecznej i zdrowotnej osób 60+.....	44
Przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu	44
10.2 Wytyczenie celów strategicznych, operacyjnych oraz określenie zadań i wskaźników	46
11 Źródła finansowania	53
12 Wdrażanie strategii i jej monitorowanie	54
13 Podsumowanie	55

1. Wstęp

Skuteczne udzielanie pomocy społecznej wymaga wiedzy (najlepiej specjalistycznej) popartej doświadczeniem i praktycznymi umiejętnościami oraz empatii i zrozumienia „drugiego człowieka”. W zdobywaniu doświadczenia pomocne są pewne wyobrażenia na temat występowania zjawisk społecznych, które mają wpływ na oferowane formy pomocy. Konieczne jest także poznanie faktów i posiadanie informacji, które łatwo zaobserwować i zweryfikować. Dobrze jeśli można też określić mierzalną formę wsparcia, gdyż to ułatwia ocenę efektywności udzielanej pomocy.

Nawet bardzo trudnym i wyjątkowym sytuacjom można sprostać własnymi, lokalnymi siłami jeśli posiada się odpowiedni **plan działań** oraz precyzyjnie określone obszary **interwencji instytucjonalnej**. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Główny 2023-2030 zawiera oba te elementy. Jest to dokument określający zasady realizacji lokalnej polityki społecznej oraz instrumenty tworzenia spójności społecznej. Strategia wyznacza cele i sposoby ich osiągnięcia wraz z kierunkami działań i proponowanymi wskaźnikami. Dokument wskazuje konieczność subsydiarnej, uzupełniającej się współpracy podmiotów publicznych i pozarządowych zajmujących się pomocą społeczną w gminie Główny oraz kierunki współpracy z instytucjami regionalnymi i krajowymi działającymi w obszarze polityki społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Główny 2023-2030 wpisuje się w cele określone w Strategii Rozwoju Gminy Główny na lata 2022-2030 i służy zwiększeniu dobrostanu mieszkańców gminy, budowaniu kapitału i aktywności społecznej. Niniejsza Strategia jest uzupełnieniem Strategii Rozwoju Gminy o problemy i kwestie społeczne.

Strategia jest też zgodna z założeniami polityki społecznej określonych w dokumentach strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym. Zwiększa to efektywność zaplanowanych interwencji oraz umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne.

Dokument odnosi się do problematyki przeciwdziałania marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz wskazuje nowe podejście do problemów społecznych, które opierać się będzie w większym stopniu na działaniach profilaktycznych i inicjatywach oddolnych niż działaniach czysto

interwencyjnych. Realizacja Strategii obejmuje okres siedmiu lat, co jest uzasadnione ze względu na zachodzące zmiany społeczne oraz sytuację demograficzną gminy Główczyce.

Strategia jest materiałem wyjściowym do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej oraz skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych.

2. Procedury tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Głównyzyce na lata 2023-2030

2.1 Podstawy prawne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Głównyzyce 2023-2030 jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1, pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2020, poz. 1876 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „*opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*”. Strategia winna zawierać ocenę sytuacji społeczno-gospodarczej (diagnoza), prognozę zmian oraz określać cele strategiczne projektowanych interwencji, kierunki niezbędnych działań, sposób realizacji strategii, jej ramy finansowe oraz wskaźniki realizacji działań.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają wpływ inne akty prawne, a należą do nich:

Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2022, poz. 559 z późn.zm.);

Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości (t. j. Dz.U. z 2021, poz. 1119 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz.U. z 2023, poz. 172);

Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2020, poz. 685);

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz.U. z 2021. poz. 1249 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz.U. z 2022, poz. 447 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz.U. z 2022, poz. 615);

Ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz.U. z 2022, poz. 1205z późn. zm.);

Ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t. j. Dz.U. z 2022, poz. 1577);

Ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t. j. Dz. U. z 2020, poz. 1329);

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t. j. Dz.U z 2022, poz. 690z późn. zm.); Ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (t .j. Dz.U. z 2022, poz. 224);

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t. j. Dz.U. z 2021, poz.573 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 11 września 2015r. o zdrowiu publicznym (t. j. Dz.U. z 2022, poz. 1608);

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. z 2022, poz. 2561 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (t. j. Dz.U. z 2021, poz. 2021 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t. j. Dz.U. z 2023, poz. 571 z późn. zm.).

Podczas realizacji strategii konieczne jest odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury czy też ochrony zdrowia.

2.2 Podstawy strategiczne i programowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Głównyca na lata 2023-2030 jest dokumentem zgodnym z aktami prawnymi, a także innymi dokumentami, które wyznaczają kierunki programowe w zakresie polityki społecznej na szczeblu europejskim, ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Poziom ogólnokrajowy

Wykaz programów ogólnokrajowych z określeniem głównych obszarów problemowych i celów istotnych dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Głównyca na lata 2023-2030.

Dokument	Obszary problemowe/cele istotne dla Strategii
„Program 500 plus”	Wsparcie rodziny, świadczenia społeczne
Program „Dobry start”	Wsparcie rodziny, świadczenia społeczne dla uczniów
Program „Maluch+”	Wsparcie rodziny w opiece nad dziećmi do lat 3, rozwój instytucji opieki nad dziećmi do lat 3

Program „Posiłek w szkole i w domu”	Pomoc w postaci posiłku lub świadczenia pieniężnego na zakup posiłku, żywności lub produktów żywnościowych dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych, a także poprawa standardu stołówek już istniejących lub doposażenie nowych
Program wieloletni „SENIOR+ na lata 2021-2025	Wsparcie tworzenia ośrodków dla osób starszych
Program Opieka 75+	Rozwój i poprawa dostępności do usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób 75 lat i więcej
Program Asystent rodziny	Wsparcie gmin i powiatów w dofinansowaniu kosztów wynagrodzenia asystentów i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej
Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”	Wsparcie w codziennych czynnościach dla osób niepełnosprawnych
Program „Opieka wytchnieniowa”	Wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczoną niepełnosprawnością lub osobami niepełnosprawnymi
Program Pomoc Żywnościowa	Wsparcie w postaci żywności dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym
Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce

Poziom województwa

Wykaz programów wojewódzkich z określeniem głównych obszarów problemowych i celów istotnych dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Głównyce na lata 2023-2030.

Dokument	Wybrane obszary problemowe/cele istotne dla Strategii
Strategia rozwoju Województwa Pomorskiego 2030	Cel Strategiczny 1. Trwałe bezpieczeństwo Cel operacyjny 1.3. Bezpieczeństwo zdrowotne (zakładające wzrost współodpowiedzialności za zdrowie i środowisko oraz poprawa stanu zdrowia mieszkańców).
Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Pomorskiego	W trakcie opracowywania

Poziom powiatu

Wykaz programów powiatowych z określeniem głównych obszarów problemowych i celów istotnych dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Głównyca na lata 2023-2030.

Dokument	Wybrane obszary problemowe/cele istotne dla Strategii
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Słupskiego na lata 2021-2025.	<p>Powiat słupski otwarty na potrzeby społeczne w zakresie dostępności do pracy, edukacji, zasobów infrastrukturalnych. Wspierający osoby i rodziny w dążeniu do samodzielności i niezależności, umożliwiając poczucie bezpieczeństwa i jedności międzypokoleniowej. Wyznaczający kierunki rozwoju w duchu spójności w poczuciu tożsamości kulturowej i społecznej integracji.</p> <p>Priorytety strategiczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bezpieczeństwo socjalne mieszkańców powiatu. 2. Wsparcie rodzin biologicznych w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci. 3. Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom z terenu powiatu słupskiego 4. Wsparcie rodzin zastępczych i usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej. 5. Utrzymanie aktywności społecznej, kulturalnej, edukacyjnej i zawodowej mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 6. Wspieranie aktywności osób bezrobotnych, niepełnosprawnych oraz młodzieży na rynku pracy. 7. Prowadzenie lokalnych inicjatyw na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym:<ol style="list-style-type: none"> a) wspieranie opiekunów osób niepełnosprawnych, b) wzmacnianie wizerunku i przeciwdziałanie dyskryminacji seniorów, c) podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej na zjawisko przemocy. 8. Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy. 9. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne i psychologiczno-

	<p>terapeutyczne dla osób stosujących przemoc.</p> <p>10. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.</p> <p>11. Rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia osób i rodzin wymagających wsparcia w ośrodku wsparcia.</p> <p>12. Rozwój infrastruktury samorządowych domów pomocy społecznej.</p> <p>13. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez kadre wszystkich jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.</p>
<p>Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024</p>	<p>Cele dla czterech priorytetów:</p> <p>Priorytet I: Podnoszenie wrażliwości społecznej na zjawisko przemocy.</p> <p>Priorytet II: Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie profilaktyki i zwalczania przemocy.</p> <p>Priorytet III: Zwiększenie skuteczności działań w zakresie udzielania wsparcia osobom doświadczającym przemocy.</p> <p>Priorytet IV: Zwiększenie skuteczności działań wobec sprawców przemocy.</p> <p>Priorytet V: Doskonalenie zawodowe pracowników instytucji zajmujących się przemocą w rodzinie.</p>
<p>Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023</p>	<p>Cele i zadania programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie rodzin biologicznych w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci. 2. Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom z terenu powiatu słupeckiego ze szczególnym uwzględnieniem pieczy rodzinnej. 3. Wsparcie rodzin zastępczych i usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej. 4. Podnoszenie kompetencji kadry pracującej na rzecz wsparcia rodziny i pieczy zastępczej.

Poziom lokalny

Wykaz programów gminnych z określeniem głównych obszarów problemowych i celów istotnych dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Głównyca na lata 2023-2030.

Dokument	Wybrane obszary problemowe/cele istotne dla Strategii
Strategia Rozwoju Gminy Główczyce na lata 2023-2030	<p>Wizja gminy</p> <p>Gmina Główczyce w 2030 roku to miejsce zdrowych, spełnionych i aktywnych mieszkańców. Miejsce przyjazne środowisku, atrakcyjne do mieszkania i wypoczynku oraz ciekawe dla turystów.</p> <p>Priorytety strategiczne istotne dla niniejszej strategii:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój kapitału społecznego w wyniku zapewnienia mieszkańcom dogodnych warunków do życia <p>Cel 1.1. Aktywizacja społeczna mieszkańców</p> <p>Cel 1.2. Zwiększenie jakości i dostępności do usług społecznych oraz zdrowotnych</p> <p>Cel 1.3. Budowa społeczeństwa obywatelskiego</p>
Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Główczyce 2021-2025	<p>Cel główny:</p> <p>Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w gminie.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie. 2. Zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy. 3. Zapewnienie ochrony i możliwości udzielenia wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą. 4. Podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą w rodzinie. 5. Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przemocą w rodzinie oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu. 6. Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.
Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Główczyce na lata 2022-2024	<p>Cel główny:</p> <p>Udzielanie kompleksowej pomocy oraz wsparcie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Rozwijanie systemu pomocy rodzicom biologicznym w opiece nad dziećmi. 3. Prowadzenie działalności profilaktycznej oraz rozwój współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny.
<p>Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Głównicy na rok 2022</p>	<p>Celem działań w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii to szeroko rozumiane zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych i narkomanii w gminie i usuwania następstw nadużywania alkoholu oraz problemów wynikających z stosowania innych środków psychoaktywnych.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Profilaktyczne oddziaływanie wobec dzieci i młodzieży szkolnej oraz osób dorosłych. 2. Działania na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów alkoholowych i narkomanii. 3. Podnoszenie kompetencji członków GKRPA oraz przedstawicieli instytucji działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy w rodzinie.

2.3 Wykorzystane materiały i dokumentacja

Przy sporządzaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Głównicy wykorzystano materiały własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Głównicy: Sprawozdania z działalności OPS za rok 2019, 2020 i 2021 oraz Ocenę Zasobów Społecznych za rok 2019, 2020, 2021.

Wykorzystano dane Głównego Urzędu Statystycznego oraz diagnozę społeczno-gospodarczą wykonaną przez zespół strategiczny pracujący nad Strategią Rozwoju Gminy Głównicy na lata 2022-2030. Do prognozowania zmian wykorzystano również dane z Raportów o Stanie Gminy Głównicy za rok 2019, 2020 i 2021.

Bardzo ważnym materiałem badawczym było badanie ankietowe przeprowadzone wśród klientów OPS w Głównicy przeprowadzone w miesiącach XII 2022 - II 2023 roku, które dotyczyło skali problemów społecznych, jakości życia oraz rodzajów preferowanych interwencji.

Wykorzystano również informacje uzyskane od mieszkańców, sołtysów, Radnych oraz przedstawicieli Gminnej Rady Seniorów w Głównicy.

2.4 Przebieg prac nad dokumentem

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Główczyce na lata 2023-2030 powstała dzięki zaangażowaniu i aktywności przedstawicieli samorządu i instytucji działających na terenie gminy. Prócz przedstawicieli Ośrodka Pomocy Społecznej w Główczycach bezpośrednio odpowiedzialnego za powstanie dokumentu, w prace nad dokumentem zaangażowani byli przedstawiciele Urzędu Gminy, instytucji kultury- Gminnego Ośrodka Kultury, Gminnej Biblioteki Publicznej, pracownicy szkół i przedszkoli, placówek podstawowej opieki zdrowotnej oraz lokalni liderzy, Radni Gminni i sołtysi.

Do zadań zespołu należało określenie najważniejszych problemów społecznych i wypracowanie propozycji celów i zadań w zakresie interwencji jako odpowiedzi na te zidentyfikowane problemy występujące w gminie.

Dokument został poddany konsultacjom społecznym.

3. System pomocy społecznej w gminie Główny

3.1 Ośrodek Pomocy Społecznej w Głównych

Jednostką organizacyjną gminy realizującą zadania własne i zlecone z zakresu pomocy społecznej jest Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Głównych przy ul. Słupskiej 21. Powstał na mocy uchwały Nr XII/40/90 Gminnej Rady Narodowej w Głównych z dnia 21 maja 1990 r.

Celem działalności Ośrodka jest m. in. umożliwianie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości oraz podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielniania osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem poprzez rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Ośrodek obejmuje zakresem swojej działalności cały teren gminy Główny, która podzielona jest na pięć rejonów:

Rejon 1	Główny
Rejon 2	Będziechowo, Choćmiorowo, Choćmirówko, Czarny Młyn, Drzezewo, Klęcino, Lipno, Murowaniec, Równo, Rumsko, Zgojewko, Zgojewo, Żelkowo, Żoruchowo
Rejon 3	Dargoleza, Następowo, Pękalin, Pobłocie, Przebędowo, Rzuszcze, Wolinia, Wykosowo, Świącino
Rejon 4	Cecenowo, Ciemino, Dochowo, Gać, Izbica, Klęcino, Rzuski Las, Siodłonie, Wielka Wieś, Zgierz
Rejon 5	Będzimirz, Dochówko, Gorzyno, Gorzysław, Gostkowo, Kokoszki, Michałowo, Olszewko, Podole Wielkie, Rówienko, Skórzyno, Stowięcino, Szczypkowice, Szelewo, Zawada, Warblino

W 2021 roku w Ośrodku Pomocy Społecznej w Głównych zatrudnionych było 21 osób, z czego 4 to pracownicy socjalni. W ramach struktury organizacyjnej jednostki 6 osób zatrudnionych było w Sekcji Pomocy Środowiskowej, 7 w Sekcji Usług Opiekuńczych, 3 w Sekcji Świadczeń Rodzinnych, 2 w Sekcji Finansowo-Księgowej. Dodatkowo zatrudniony był 1 Asystent Rodziny i 1 Inspektor ds. organizacyjno-kadrowych. W celu zapewnienia odpowiedniej jakości realizowania zadań w roku 2021 OPS zawierał również umowy cywilno-prawne dotyczące: usług opiekuńczych (16 os), terapii dla osób doświadczających przemocy (1 os), usług sąsiedzkich (9 os), rehabilitacji (2 os), zajęć ruchowych dla seniorów (3 os) oraz wolontariatu senioralnego (1 os). Ośrodkiem kieruje Urszula Żłobińska.

3.2 Zakres działalności społecznej

Ośrodek Pomocy Społecznej w Główczych realizuje zadania związane z przyznawaniem pomocy rzeczowej i finansowej osobom kwalifikującym się do jej udzielenia w myśl przepisów ustawy o pomocy społecznej, świadczy usługi opiekuńcze u osób potrzebujących tego rodzaju wsparcia, załatwia formalności związane z kierowaniem mieszkańców gminy do domów pomocy społecznej, zapewnia ubranie i schronienie osobom tego pozbawionym.

Typy świadczeń realizowanych przez OPS

Świadczenia pieniężne	
Wypłacane w ramach zleconych	Wypłacane w ramach zadań własnych
Zasiłki celowe z tytułu klęski żywiołowej	Zasiłki stałe i okresowe
	Zasiłki celowe
	Zasiłki celowe z tytułu zdarzenia losowego
	Zasiłki celowe na zakup żywności w ramach programu rządowego

Świadczenia niepieniężne	
Realizowane w ramach zadań zleconych	Realizowane w ramach zadań własnych
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	Praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne
Ubezpieczenie zdrowotne	Schronienie, posiłek, niezbędne ubranie
	Pomoc rzeczowa
	Usługi opiekuńcze
	Skierowanie i odpłatność za dom pomocy społecznej
	Interwencja kryzysowa
	Sprawienie pogrzebu
	Składki na ubezpieczenie emerytalne

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy o pomocy społecznej

W 2021 roku do Ośrodka Pomocy Społecznej w Głównicach wpłynęło 1 455 wniosków o udzielenie pomocy, co z działaniami podejmowanymi z urzędu skutkowało przeprowadzeniem 1 251 rodzinnych wywiadów środowiskowych i ich aktualizacji. W okresie sprawozdawczym wydano 1 363 decyzje administracyjne (w tym 26 decyzji przyznających ubezpieczenie zdrowotne i 1 odmawiającą przyznanie świadczenia).

Ilość wydanych decyzji administracyjnych w 2021 roku

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba
1.	Ogólna liczba wydanych decyzji administracyjnych w sprawach pomocy społecznej, w tym:	1.363
1.1.	decyzje przyznające	1.145
1.2.	decyzje odmowne	1
1.3.	inne (zmieniające, uchylające)	217
2.	Liczba decyzji ostatecznych wydanych przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze	0

Źródło: Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2021 r.

Jednym z bardzo istotnych zadań realizowanych w OPS, a wynikającym z art. 45 ust. 1-4 ustawy o pomocy społecznej jest świadczenie usług w postaci pracy socjalnej, rozumianej jako działalność zawodową, skierowaną na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz na tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Są to więc wszelkie działania podejmowane przez pracowników socjalnych, mające na celu poprawę sytuacji rodzin i osób objętych tym wsparciem poprzez ich uaktywnienie, podejmowanie własnych działań w kierunku rozwiązywania problemów i trudnych życiowych sytuacji. Pomoc w formie pracy socjalnej należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym i nie jest uzależniona od posiadanego przez osobę lub rodzinę dochodu.

W 2021 roku pracą socjalną objęte zostały 263 rodziny – liczące 588 osób, w tym wyłącznie pracą socjalną 37 rodzin liczących 59 osób.

W 2021 roku praca socjalna w środowiskach była świadczona m. in. w zakresie wspierania w uzyskaniu pomocy ze strony właściwych organów, instytucji i organizacji (pomoc w wypełnianiu wniosków, informowanie o różnych uprawnieniach, pomoc w ustaleniu niepełnosprawności, kontakt telefoniczny) oraz różnego rodzaju poradnictwo. Najczęściej występujące formy realizowanej w tym okresie pracy socjalnej to: rozmowy wspierające i motywujące, pomoc w ustaleniu stopnia niepełnosprawności, stała współpraca z kuratorami sądowymi, pomoc w uzyskaniu świadczeń (emerytalno-rentowych, rodzinnych, alimentów itp.) współpraca ze szkołą i

pedagogiem szkolnym, współpraca z innymi instytucjami i organizacjami (Policja, PCPR, PUP, sąd i inne).

W związku z wykonywaniem swych funkcji w roku 2021 pracownicy socjalni sporządzili:

- 272 informacje dla Policji, Sądów, ZUS, KRUS, GKRPA, UG oraz innych instytucji;
- 33 wnioski o ustalenie stopnia niepełnosprawności;
- 81 opinii i informacji dla PCPR, innych OPS-ów;
- 78 zaświadczeń dot. sytuacji rodziny.

Innym ważnym działaniem jest realizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla mieszkańców gminy. Usługi opiekuńcze realizowane są przez 16 wykwalifikowanych opiekunów (umowy o pracę, umowy cywilno-prawne) oraz terapeutów i rehabilitantów (umowy cywilno-prawne). Usługami objęte były 33 osoby (seniorzy, osoby niepełnosprawne intelektualnie i fizycznie, przewlekłe chorzy) którym w 2021 roku udzielono ponad 8 tysięcy godzin usług.

OPS w Głównycach w ramach przeciwdziałanie przemocy w rodzinie obsługuje działalność Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie. W 2021 roku do tut. Zespołu wpłynęły 24 Niebieskie Karty (NK) założone w 18 rodzinach. 3 karty dotyczyły stosowania przemocy wobec dzieci, 2 wobec seniorów. Prowadzono 34 indywidualne postępowania NK (24 z 2021 i 10 z 2020). Do pracy z każdym przypadkiem powoływane były grupy robocze, których skład uzależniony był od miejsca zamieszkania danej rodziny, jej specyfiki oraz występujących w niej problemów. W skład grupy wchodził przedstawiciele Policji, OPS, Służby Zdrowia, Oświaty, GKRPA oraz kuratorzy sądowi. Zadaniem grupy były konsultacje z osobami doświadczającymi przemocy, jak i stosującymi przemoc.

W 2021 zespół zamknął procedurę NK w stosunku do 18 procedur z powodu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie. Na wypadek konieczności interwencji w przypadku zagrożenia zdrowia i życia małoletnich dzieci poza godzinami pracy Ośrodka, opracowane zostały stosowne procedury alarmowe.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje również zadania spoza zakresu pomocy społecznej - prowadzi wypłatę dodatków mieszkaniowych, świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, prowadzi również postępowania wobec dłużników alimentacyjnych.

Ośrodek wypłaca stypendia szkolne i zasiłki szkolne, realizuje zadania z zakresu wspierania rodziny oraz przyjmuje wnioski o zryczałtowane dodatki energetyczne. Dodatkowo OPS zajmuje się promocją i organizacją wolontariatu.

OPS od roku 2014 realizuje zadania związane z wdrażaniem rządowego programu Karty Dużej Rodziny, a od 2016 r. obsługą programu „Rodzina 500+” i programu „Dobry Start”.

Ośrodek ponosi również odpłatność za pobyt osób przebywających w Domach Pomocy Społecznej. Do placówek tych kierowani są jedynie mieszkańcy gminy, którzy wymagają całodobowej opieki, którzy nie posiadają rodziny lub gdy rodzina nie jest w stanie zapewnić im niezbędnego całodobowego wsparcia. Staraniem OPS oraz innych instytucji pomocowych jest zorganizowania jak najlepszego lokalnego zintegrowanego systemu usług opiekuńczych i sąsiedzkich, aby osobom niesamodzielnym zapewnić jak najdłuższe wsparcie w środowisku życia i zamieszkania. Mimo to, w roku 2021 z usług DPS korzystało 13 mieszkańców gminy (2 kobiety, 11 mężczyzn), a roczne wydatki na ten cel wyniosły blisko 425 tys. złotych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Głównych od 2018 współrealizuje projekty partnerskie na rzecz środowiska gminnych seniorów. Projekt „Srebrna Sieć” (2018-2020) i jego kontynuacja „Srebrna Sieć II” (2021-2023) skierowany jest do osób 60+, samotnych, niesamodzielnymi z problemami zdrowotnymi. Oba projekty zostały dofinansowane ze środków unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 Oś priorytetowa 06. Integracja Działanie 06.02. Usługi Społeczne, Poddziałanie 06.02.02. Rozwój Usług Społecznych. Celem projektu było utworzenie zintegrowanego, lokalnego systemu usług społecznych wykorzystujących zdalne technologie informacyjne - teleopiekę, a także rehabilitację domową oraz instrumenty animacji środowiskowej poprzez tworzenie sąsiedzkich sieci samopomocowych i promocję wolontariatu senioralnego, jak również uaktywnienie seniorów poprzez utworzenie Rady Seniorów i Klubu Seniora.

Ośrodek Pomocy Społecznej swoimi działaniami w latach 2021-2023 objął 42 seniorów i 10 opiekunów faktycznych. W projektach zrealizowano różnorodne formy wsparcia tj. świadczenie zdalnych usług opiekuńczych (teleopieka), sąsiedzkie usługi opiekuńcze, usługi rehabilitacji domowej, prowadzenie szkoleń i warsztatów profilaktycznych, korzystanie z wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego przy PCPR Słupsk, telefoniczne poradnictwa „Srebrny Telefon”, prowadzenie Klubu Seniora, organizacja Pikników Senioralnych. W ramach trwałości projektu realizowana jest dodatkowa teleopieka domowa dla 20 seniorów oraz funkcjonowanie Rady Senioralnej jako ciała doradczego w sprawach polityki senioralnej na terenie gminy Główny. W 2021 roku w skład Rady Senioralnej wchodziło 10 członków, dwoje z nich złożyło rezygnację, co powodowało konieczność ogłoszenia naboru na brakujących członków Rady.

OPS realizuje program „Opieka wytchnieniowa”, którego celem jest czasowe odciążenie opiekunów osób z niepełnosprawnościami poprzez zapewnienie im czasu na odpoczynek i regenerację, zadbanie o własne zdrowie. Program skierowany jest do opiekunów dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności oraz do opiekunów pełnoletnich osób niepełnosprawnych, posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności.

W edycji 2021 wsparciem objętych było 5 osób - 1 opiekun dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności oraz 4 opiekunów dorosłych osób posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności. Każda zakwalifikowana do Programu osoba mogła otrzymać wsparcie w łącznym wymiarze 240 godzin w trakcie trwania Programu. Program był realizowany w okresie od czerwca do grudnia 2021r. w formie dziennego wsparcia dla opiekunów w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej. Udział w programie osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów był całkowicie nieodpłatny.

Ośrodek Pomocy Społecznej zajmuje się również dystrybucją żywności przekazywanej z Banku Żywności w Słupsku. W roku 2021 przekazano 36 440 kg żywności (5100 paczek) dla 876 najuboższych mieszkańców gminy (413 Kobiet, 463 Mężczyzn) w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Dodatkowo odbiorcy żywności w ramach działań towarzyszących w w/w Programie mieli możliwość uczestniczenia w szkoleniach nt. prawidłowego gospodarowania żywnością oraz warsztatach kulinarnych i dietetycznych.

3.3 Klienci pomocy społecznej

OPS w Główczych w roku 2021 realizując zadania z zakresu pomocy społecznej udzielił wsparcia w ramach zadań własnych i zleconych (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę i źródło finansowania świadczeń) 887 osobom z 351 rodzin. Wg. danych statystycznych na terenie gminy zamieszkiwało w tym czasie 8 667 osób (stan na 31.12.2021r.). Oznacza to, że 10,23% ogółu mieszkańców gminy objętych zostało pomocą Ośrodka.

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną na terenie Gminy Główczyce w 2021 roku

	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych OGÓŁEM (bez względu na ich rodzaj, formę oraz źródło finansowania)	887	351
w tym:		
• świadczenia pieniężne	292	281
• świadczenia niepieniężne	245	142

Źródło: Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2021r.

Powody trudnej sytuacji życiowej klientów OPS w Główczych w roku 2021

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
ubóstwo	199	447
bezdomność	3	3
potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym:	73	374
• <i>wielodzietność</i>	43	254
bezrobocie	100	254
niepełnosprawność	147	308
długotrwała lub ciężka choroba	173	331
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym:	80	315
• <i>rodziny niepełne</i>	37	125
• <i>rodziny wielodzietne</i>	26	162
przemoc w rodzinie	18	64
alkoholizm	45	81
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	3
zdarzenia losowe	2	8
sytuacja kryzysowa	1	2

Źródło: Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2021 r.

Wśród przyczyn trudnej sytuacji życiowej będącej powodem zgłaszania się po pomoc do OPS w Głównycach należy wskazać (gdzie liczba osób w rodzinach dotknięta problemem wynosi ponad sto): ubóstwo [447 os.], potrzeba ochrony macierzyństwa [374 os.], długotrwała lub ciężka choroba [331 os.], bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego [315 os.], niepełnosprawność [308 os.] oraz bezrobocie [254 os.].

3.4 Budżet pomocy społecznej

Budżet OPS w Głównycach w 2021 roku został wykonany w kwocie 19 879 486, 15, z czego:

- zadania zlecone stanowiły kwotę 16 207 649,30 zł,
- zadania własne stanowiły kwotę 3 671 097,85 zł.

Zadania	Kwota
Dział 851 Ochrona zdrowia	739,00
Dział 852 Pomoc społeczna	3 387 954,00
z tego:	

Zadania własne gminy:	3 137 851,54
w tym z dotacji celowej budżetu państwa	1 271 794,55
Zadania zlecone	93 998,57
Dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polit. społ	0
Dział 854 Edukacyjna opieka wychowawcza w tym z dotacji celowej budżetu państwa	147 724,41 132 951,48
Dział 855 Rodzina w tym środki własne	16 499 172,63 385 521,90
RAZEM	19 879 486,15

Źródło: Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2021 r.

Ponad trzy czwarte środków budżetu OPS w Głównycach wydatkowane jest na pomoc w dziale 855 „rodzina”. W rozdziale 85501 (ok. 46% wydatków) ujmuje się dochody i wydatki związane z realizacją ustawy z 11.02 2016r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, a w szczególności środki na świadczenie wychowawcze, koszty obsługi i rejestr centralny W rozdziale 85502 (ok. 34% wydatków) ujmuje się realizację świadczeń rodzinnych na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, realizację zasiłku dla opiekuna na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego za osoby otrzymujące świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz zasiłek dla opiekuna na podstawie ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz.U. z 2022 r. poz. 1009 ze zm.).

Szczegółowe dane związane z wydatkowaniem środków na pomoc społeczną realizowaną przez OPS w Głównycach znajdują się w: „Ocenie zasobów pomocy społecznej w Gminie Głównyce za rok 2021” oraz „Sprawozdaniu z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Głównycach za 2021 r.”

4. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy – wnioski i rekomendacje strukturalne

W roku 2022 opracowywana była Strategia Rozwoju Gminy Główny na lata 2022-2030, która zawiera szczegółową diagnozę społeczno-gospodarczą gminy. Analiza ta była opracowywana w oparciu o aktualne dane statyczne (ilościowe i jakościowe) oraz bieżące dokumenty planistyczne gminy. Strategia Rozwoju Gminy była także konsultowana z jej mieszkańcami, co zwiększa jej wiarygodność społeczną.

W związku z tym, na potrzeby opracowania bieżącego dokumentu wykorzystano wnioski i rekomendacje wynikające z opracowania strategii rozwoju gminy.

Należy zauważyć, że wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej są jednym z wielu źródeł określania obszarów interwencji w strategii rozwiązywania problemów społecznych. Badanie ankietowe dotyczące jakości życia mieszkańców oraz informacje z rocznych raportów o stanie gminy i rocznych sprawozdań z działalności ośrodka pomocy społecznej dostarczają dodatkowych informacji, które umożliwiają prawidłowo określić cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań dla pomocy społecznej na kolejne lata.

Wnioski i rekomendacje

W celu wyciągnięcia wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej dokonano uporządkowania determinant rozwoju i jego hamowania dla gminy Główny.

Zdefiniowano najwięcej słabych stron gminy. Głównym obszarem problemowym jest duża skala zjawiska emigracji ludności z obszaru gminy. Emigrują głównie osoby w wieku produkcyjnym, poprzez co struktura mieszkańców wedle ekonomicznych grup ludności staje się z roku na rok coraz mniej korzystna. Niniejsza emigracja jest składową pozostałych zdefiniowanych słabych stron gminy i to wokół ich eliminacji i ograniczenia wpływu powinny zostać podjęte działania. Kolejnym problemem strukturalnym jest zły stan ciągów komunikacyjnych. Blisko 65% dróg gminnych jest nieutwardzonych, a stan techniczny dróg w wielu miejscach gminy wymaga rokrocznie ponoszenia przez gminę sporych nakładów inwestycyjnych z uwagi na niski komfort ich użytkowania. Gmina nie należy do najbardziej zamożnych. Obserwuje się niewielkie dochody własne budżetu gminy, niezadawalające dochody mieszkańców i małą liczbę podmiotów na 10 tysięcy mieszkańców ludności, co świadczy o niewielkiej aktywności ekonomicznej lokalnej społeczności.

W latach 2021-2022 nieznacznie zwiększyła się aktywność inwestycyjna gminy. Wzrosły zarówno dochody do gminy (choć w porównaniu do sąsiednich gmin są na relatywnie niskim poziomie), jak i wydatki budżetowe. Gmina będzie w stanie kontynuować ekspansywną politykę budżetową w wyniku pozyskiwania środków finansowych w ramach programów operacyjnych i krajowych w perspektywie 2021-2027 oraz Krajowego Planu Odbudowy. Środki te mogą pozwolić w dalszym stopniu kontynuować rozbudowę infrastruktury społecznej oraz wspierać inicjatywy kulturalne, społeczne, sportowe i inne.

W dalszej kolejności największy wpływ na dalszy rozwój gminy mają jej mocne strony i zdiagnozowane szanse. Czynniki warunkującymi konkurencyjność regionu jest jego atrakcyjna lokalizacja. Popularyzacja agroturystyki, turystyki alternatywnej oraz bliskość Słowińskiego Parku Narodowego stanowią istotne szanse, które można i należy wykorzystać.

W perspektywie wzrostu atrakcyjności gminy należy uwzględnić rozwój bazy turystycznej (noclegowo-gastronomicznej oraz wypoczynkowej) w regionie. Rozbudowa infrastruktury w pobliskich gminach przyczyni się do wzrostu zainteresowania całego regionu, na czym będzie mogła skorzystać również gmina Główny. Niewielka gęstość zaludnienia w gminie sprzyja rozwojowi agroturystyki.

Czynnikiem, który może uniemożliwić pełne wykorzystanie mocnych stron i szans jest stan gminnej infrastruktury komunikacyjnej. Mieszkańcy najczęściej wskazywali właśnie na ten obszar, jako główny problemowy. Obecna sytuacja w tej dziedzinie stanowi utrudnienie w ich codziennym funkcjonowaniu. Z perspektywy wzrostu atrakcyjności regionu – może stanowić barierę w dostępie do atrakcji. Należy również zwrócić uwagę na problematykę braku infrastruktury rekreacyjnej. Bardzo istotny jest spójny wizerunek gminy jako miejsca przyjaznego do zamieszkania i odwiedzenia. W tym miejscu podkreśla się, że pozytywnie wpływa na to wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego, co zostało potwierdzone zarówno oficjalnymi statystykami, jak i opiniami mieszkańców.

Zwraca się uwagę na potrzebę dostosowania budynków użyteczności publicznej do standardu dostępności. Obecnie niewielka część z nich posiada usprawnienia, które pozwalają bez trudności korzystać z nich osobom z niepełnosprawnościami. Jednocześnie gmina prowadzi intensywną politykę wspierania seniorów.

Podkreśla się, że w celu zachowania spójności realizowanych działań należy zwrócić uwagę na objęcie działaniami szerszej grupy odbiorców, choć czynności podejmowane w celu wspierania osób starszych ocenić należy bardzo pozytywnie. Rozwój agroturystyki i miejsc do wypoczynku może pozwolić zwiększyć średnie dochody mieszkańców gminy.

Z uwagi na położenie gminy w oddali od głównych szlaków transportowych należy nie zakładać lokowania dużych przedsiębiorstw na terenie gminy. Warto natomiast pochylić się nad

wykorzystaniem potencjałów gminy, jakimi są bliskość Słowińskiego Parku Narodowego oraz wyjątkowość zadbanych obszarów wiejskich. Wspólna kompozycja krajobrazu gminy i regionu może przyczynić się do zwiększenia zainteresowania turystycznego regionem.

W ramach zagrożeń, które mogą posiadać mniej lub bardziej istotny wpływ na spowolnienie rozwoju gminy. Zagrożenia dotyczą przede wszystkim sfery społecznej (tj. niekorzystnym zmianom demograficznym, w tym przede wszystkim postępującemu procesowi starzenia się społeczeństwa oraz kwestii emigracji osób przedsiębiorczych do ośrodków miejskich) oraz alokacji środków publicznych (tj. niepewności dotyczącej zdefiniowania konkretnych działań, na których realizację będą przeznaczane środki publicznej – brak ujęcia danego obszaru jako kluczowego w budżetach programów może nie pozwolić gminie na realizację założonych działań z uwagi na brak kapitału).

Atuty, które posiada gmina nie pozwalają jej wyeliminować wpływu zagrożeń na jej plany rozwojowe. Są to czynniki całkowicie zewnętrzne, których gmina nie ma możliwości marginalizować. Należy natomiast podkreślić, że na terenie gminy realizowane są systematycznie działania odpowiadające zdefiniowanym zagrożeniom. Gmina aktywnie wspiera osoby starsze, a w zakresie realizowanych przedsięwzięć prowadzi politykę dywersyfikacji źródeł ich finansowania, wykorzystując do tego np. środki z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.

Z uwagi na realizację działalności informacyjnej przez gminę i jednostki jej podległe nowoczesnymi środkami komunikacji, jak np. *social media* należy zwrócić uwagę na skalę zjawiska wykluczenia cyfrowego występującego w gminie. Niezbędny jest monitoring skali zjawiska i podjęcie ew. działań zaradczych, aby umożliwić wszystkim interesariuszom sprawny kontakt z organami gminnymi.

Z uwagi na zmienność regulacji prawnych zwraca się uwagę na potrzebę programowania przedsięwzięć inwestycyjnych w bezpiecznych ramach czasowych.

Zmienność ta w przeszłości niejednokrotnie determinowała opóźnianie się inwestycji, co przekładało się na nieosiągnięcie założonych rezultatów.

Warto zwrócić uwagę na wysoko ocenianą jakość edukacji realizowanej w gminie. Należy dołożyć wszelkich starań, aby odczucia te nie uległy zmianie. Wysoka jakość edukacji jest istotnym atutem gminy, może przyczynić się do eliminowania lub zmniejszania skali wielu negatywnych zjawisk.

W odpowiedzi na procesy demograficzne gmina powinna dążyć do dalszego rozwoju usług skierowanych do osób starszych oraz rozwoju działalności z zakresu opieki zdrowotnej i socjalnej ukierunkowanej do tej grupy. Niezbędna jest także likwidacja barier architektonicznych oraz tworzenie łatwo dostępnej komunikacji publicznej.

Gmina powinna kontynuować działania mające na celu utrzymanie czystości oraz poszerzanie świadomości ekologicznej mieszkańców. Na ten proces składa się działalność wielu instytucji, który należy kontynuować.

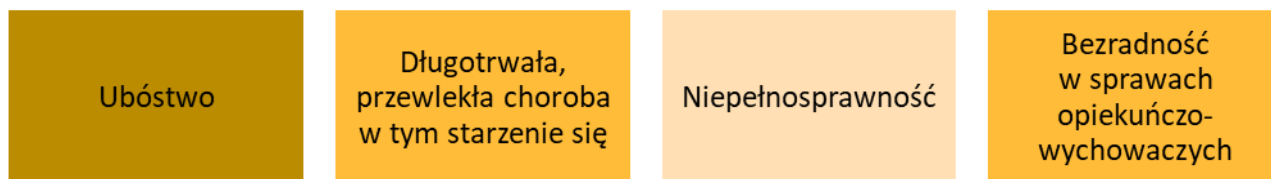
Duży odsetek mieszkańców korzysta z różnych form pomocy społecznej. W wartościach względnych sytuacja w gminie Głównyże jest najmniej korzystna w całym powiecie słupskim. Biorąc pod uwagę programowanie przeznaczenia środków publicznych z poziomów wojewódzkich i krajowych należy mieć na uwadze możliwość realizacji działań w zakresie poprawy jakości i dostępu do usług społecznych.

6. Określenie podstawowych problemów społecznych

Na podstawie danych przekazanych z OPS Głównicy określono najważniejsze problemy społeczne występujące w gminie. Są to: **UBÓSTWO** (199 rodzin, 447 osób w rodzinie), **DŁUGOTRWALA LUB CIĘŻKA CHOROBA w tym STAROŚĆ** (173 rodzin, 331 osób w rodzinie), **NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ** (147 rodzin, 308 osób w rodzinie), **BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO** (80 rodzin, 315 osób w rodzinie) **BEZROBOCIE** (100 rodzin, 254 osób w rodzinie) oraz **POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA** (73 rodziny, 374 osób w rodzinie).

Dodatkowo do identyfikacji problemów społecznych gminy zebrano informacje od osób pracujących w instytucjach i organizacjach pomocowych oraz od osób działających lokalnie na rzecz jej mieszkańców. Przeprowadzono badanie ankietowe oraz konsultacje społeczne. Zebrane informacje pozwoliły nakreślić ogólne tendencje i zjawiska uznawane za problemy społeczne.

Są to:

6.1 Ubóstwo

Ubóstwo jest jednym z najbardziej znaczących składników warunkujących patologię życia społecznego w sensie najbardziej dramatycznym: egzystencjalnym, instytucjonalnym i politycznym. Jest składnikiem o tyle niebezpiecznym, że zwiększa dystans pomiędzy poszczególnymi warstwami społecznymi, powoduje niemożność zaspokojenia potrzeb, co często prowadzi do frustracji.

„Ubóstwo” - to termin, który funkcjonuje w świadomości społecznej jako brak dostatecznych środków materialnych do życia, jako bieda, niedostatek. Idąc dalej - ubóstwo można zdefiniować także jako "stan poniżej pewnego zmiennego w czasie progu dochodowego lub progu realizacji potrzeb w odniesieniu do jednostki, rodziny lub grupy społecznej" (T. Pilch, I. Lepalczyk,

Pedagogika społeczna). Pojęcie ubóstwa powstałego na drodze indywidualnych sytuacji życiowych obejmuje takie aspekty jak:

- bezrobocie;
- niepełnosprawność wszelkiego rodzaju - fizyczna, psychiczna, umysłowa;
- długotrwała, przewlekła choroba;
- rodziny niepełne, samotnie wychowujące dzieci;
- wielodzietność (wg statystyk GUS rodziny ubogie są większe od pozostałych, a ich średnia wielkość wynosi 4,3 osoby);
- uzależnienia (zwłaszcza narkomania i alkoholizm);
- samotność (zjawisko szczególnie częste wśród emerytów i rencistów posiadających niskie uposażenia finansowe).

Należy zauważyć, że w wielu przypadkach problemy te nie występują pojedynczo, ale zespołowo nawarstwiają się, stawiając jednostkę w bardzo niekorzystnej sytuacji materialnej, bytowej i społecznej.

Wykluczenie społeczne to brak lub ograniczenie możliwości uczestniczenia, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i organizacji, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności osób ubogich. Dotyczy osób i rodzin czy też grup ludności, które:

- żyją w niekorzystnych warunkach materialnych (ubóstwo);
- nie posiadają odpowiednich kwalifikacji umożliwiających im wejście na rynek pracy, założenie rodziny, czy też utrudniają dostosowanie się do zmieniających się warunków społeczno-ekonomicznych;
- posiadają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych (codziennych) zasobów społecznych na skutek niepełnosprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby czy innych cech indywidualnych;
- są przedmiotem niszczącego działania innych osób: przemocy, szantażu, agresji.

Grupy wrażliwe na wykluczenie społeczne to:

- dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych;
- dzieci wychowujące się poza rodziną;
- kobiety samotnie wychowujące dzieci;
- ofiary patologii życia rodzinnego;
- osoby bezrobotne, w tym długotrwale bezrobotne;
- osoby o niskich kwalifikacjach;
- osoby żyjące w bardzo trudnych warunkach mieszkaniowych;
- niepełnosprawni i osoby przewlekle chore;

- osoby chorujące psychicznie;
- osoby samotne w podeszłym wieku;
- osoby opuszczające zakłady karne;
- bezdomni;
- osoby uzależnione od narkotyków i alkoholu;
- członkowie rodzin osób uzależnionych / osoby współuzależnione;
- imigranci (szczególnie utrzymujący się z nielegalnej pracy).

Podstawowym czynnikiem ubóstwa, a zarazem wykluczenia społecznego jest bezrobocie - szczególnie długotrwałe tzw. długookresowe, trwające powyżej jednego roku czasu. Szczególnie narażone są tu tzw. grupy wrażliwe. Grupy wrażliwe to: młodzież, osoby niepełnosprawne, osoby o niskich kwalifikacjach (brak wykształcenia), kobiety, szczególnie po 40 roku życia oraz osoby w wieku niemobilnym. Konsekwencją braku pracy jest zubożenie i nie uczestniczenie w życiu społecznym, ale również ograniczony dostęp do zabezpieczenia dochodowego w przyszłości. Praca jest bowiem źródłem ubezpieczenia społecznego na okres niezdolności do pracy oraz starość. Na użytek ustawy o pomocy społecznej ubóstwo oznacza posiadanie dochodu mniejszego niż kryterium dochodowe określone w ustawie.

Z powodu ubóstwa w 2021 roku korzystało z pomocy społecznej w Gminie Głównicy 199 rodzin, w tym 447 osoby (co stanowi około 5% mieszkańców gminy). Szczęśliwie w ciągu ostatnich pięciu lat (lata 2017-2021) ilości rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa zmniejszyła się prawie o 32% (z 318 rodzin w 2017 r do 199 rodzin w roku 2021).

6.2 Długotrwała i przewlekła choroba ze szczególnym uwzględnieniem starości

Długotrwała choroba, definiowana również jako choroba przewlekła to jedna z bardzo częstych przyczyn trudnej sytuacji życiowej osoby i rodziny. Dysfunkcja ta dotyczy bezpośrednio przede wszystkim osób starszych, choć zdarzają się przypadki chorób u ludzi w średnim wieku czy młodych. Długotrwała choroba to dolegliwość bądź stan patologiczny, który utrzymuje się przez dłuższy czas i który będzie trwał nadal do głównych cech choroby przewlekłej należą: długotrwałość, łagodniejszy niż w stanie ostrym przebieg, pogorszenie sprawności pacjenta, nieodwracalność zmian patologicznych i niepomyślne rokowania, a także następstwa psychospołeczne; osoby chorujące przewlekłe wymagają długotrwałej opieki lekarskiej, pielęgniarskiej i/ lub rehabilitacji.

Głównymi zagrożeniami dla życia i zdrowia ludzi w Polsce stanowią choroby układu krążenia, nowotwory złośliwe i zatrucia – łącznie powodują 75% ogółu zgonów. Wśród chorób układu krążenia najpowszechniejsze to: choroba wieńcowa, nadciśnienie tętnicze i zawał serca.

Choroby nowotworowe wykazują od lat tendencję wzrostową. Corocznie z tej przyczyny umiera w Polsce około 80 tys. ludzi.

W 2021 roku w Ośrodku Pomocy Społecznej w Główczytach z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby pomocą społeczną objęte były 173 rodziny, co stanowi 331 osób w rodzinach. Bezpośrednio wiąże się to, ze zmianą struktury wiekowej („starzeniem się”) mieszkańców gminy Główczyce. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat 2017-2021 obserwuje się niewielki 7% spadek wskaźnika rodzin dotkniętych tym problemem społecznym (rok 2017 - 187 rodzin, rok 2021 - 173 rodzin).

Zmiany w strukturze demograficznej i wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie mieszkańców gminy Główczyce uzasadnia potrzebę podjęcia działań w zakresie różnorodnych form aktywizacji osób starszych, m.in. poprzez specjalistyczne programy aktywizacyjne. Głównymi celami takich działań winny być m.in.: utrzymanie sprawności i samodzielności osób starszych poprzez aktywizację fizyczną i psychiczną, poprawa bezpieczeństwa osobistego osób starszych, zwiększenie jakości i dostępu do edukacji społecznej seniorów, kreowanie w środowisku integracji międzypokoleniowej oraz wykorzystywanie aktywności i doświadczenia osób starszych w działalności na rzecz gminy. Sytuacja ta wyraźnie wskazuje na postępujący proces starzenia się społeczeństwa.

Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć:

- samotność;
- ograniczenie sprawności psychofizycznej i liczne choroby wieku starszego;
- pogorszenie sytuacji ekonomicznej;
- życie w ubóstwie często w związku z brakiem świadczeń rentowych, emerytalnych;
- utrata pozycji społecznej wynikająca często z zakończeniem aktywności zawodowej;
- trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz załatwianiu spraw urzędowych;
- zmiana pełnionych funkcji w rodzinie co powoduje często izolowanie się od innych;
- brak koncepcji na nową organizację życia, trudności w kontaktach ze środowiskiem;
- groźba śmierci lub utraty bliskich osób;
- kłopoty z przystosowaniem się do szybkich zmian cywilizacyjnych i technicznych.

Sytuacja ta skłania do poszerzenia oferty usług systemu pomocy społecznej. Jedną z najczęściej przyznawanych form pomocy dla osób starszych są usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze przysługujące osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub z innych przyczyn wymagają pomocy innych osób. Zapewnienie osobom starszym pomocy w formie usług w miejscu zamieszkania zapobiega utracie kontaktu ze swoim środowiskiem.

Niekorzystne tendencje demograficzne oraz zmiany w strukturze rodzin sprawiają, że coraz większa część opieki nad osobami starszymi i przewlekle chorymi jest przenoszona do innych

form pomocy instytucjonalnej, z tego też powodu skierowanie i opłacanie pobytu w domu pomocy społecznej systematycznie zwiększa poziom wydatków, jakie ponosi gmina na ten cel.

Organizacje samopomocowe i pozarządowe oferują szeroką gamę zajęć dla osób starszych, umożliwiają aktywizację i integrację z młodym pokoleniem m.in. poprzez realizację projektów dofinansowanych z zewnętrznych źródeł.

6.3 Niepełnosprawność

W rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

W 2021 roku w Gminie Głównicy 147 rodzin oraz 308 osób (w tych rodzinach) objętych było wsparciem ośrodka z powodu niepełnosprawności. Obserwuje się 20% spadek liczby rodzin, gdzie występuje niepełnosprawność od roku 2017 (rok 2017 - 188 rodzin, 2021 - 147).

Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi, w związku z tym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnego wsparcia w rehabilitacji, edukacji i życiu społecznym. Bez wątplenia konieczne jest zapobieganie izolacji oraz marginalizacji życia osób niepełnosprawnych na terenie kraju jak i również gminy Głównicy. Dużą rolę w realizacji tych zadań powinny odgrywać i odgrywają organizacje pozarządowe. W przypadku osób niepełnosprawnych szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa.

Poza instytucjonalnymi formami pomocy Gmina Głównicy angażuje się w realizację szeregu projektów mających na celu integrację i aktywizację osób niepełnosprawnych.

6.4 Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Bezradność wynikająca z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami w wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych. Wszelka pomoc w takim przypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno-ochronnych.

Znaczącą część klientów OPS stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Najczęściej niezradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od alkoholu, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m. in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, niezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniające się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm, wartości.

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka. Tu nawiązuje ono pierwsze kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska. Zaburzona struktura rodziny, często spotykana wśród świadczeniobiorców ośrodka, niekorzystnie wpływa na sytuację dziecka, na jego więź z rodziną. Wiele rodzin klientów ośrodka odznacza się zaburzoną strukturą w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozkładem pożycia małżeńskiego, częstymi zmianami partnerów, występuje w nich przemoc skierowana na partnera lub dzieci.

W rodzinach zaburzonych rodzicom brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowywania napięć powstałych poza domem, właściwych wzorców komunikacji i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci uwagą. Rodziny te często żyją w takich społecznościach, które nie chcą ingerować w życie innych lub nie potrafią pomóc, gdyż same nie posiadają właściwych wzorców. W wielu sytuacjach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawione są same sobie, większość wolnego czasu spędzają wśród rówieśników na podwórku, częściej pojawiają się u nich problemy w szkole (mniej czasu poświęcają

przygotowywaniu się do lekcji, przeżywają więcej porażek szkolnych w efekcie czego rezygnują z podejmowania wysiłku w zdobywaniu wiedzy), w takiej sytuacji rodzice nie pomagają, lecz podwyższają wymagania w stosunku do ocen i zachowania dziecka lub też w ogóle przestają się nim interesować. Dzieci odrzucane przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników, łączą się w grupy subkulturowe, zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikt z prawem.

Problemy opiekuńczo-wychowawcze, przemoc w rodzinie, konflikty międzypokoleniowe wielokrotnie są przyczyną umieszczenia dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub resocjalizacyjnych, a dla dorosłych ofiar przemocy domowej są powodem szukania schronienia i porad w placówkach i organizacjach „pomocowych”.

Rodzina dysfunkcyjna nie jest w stanie spełnić swoich podstawowych zadań, gdyż:

- nie realizuje właściwie funkcji opiekuńczo-wychowawczej;
- nie zaspokaja potrzeb materialnych i duchowych;
- nie przekazuje właściwych społecznie wzorów postępowania norm i zasad współżycia społecznego.

Praca z rodziną problemową winna zmierzać do uwzględnienia indywidualnych problemów jej członków, a także do naprawy różnych systemów, których rodzina jest częścią składową.

W 2021 roku w Gminie Główczyce z pomocy społecznej z tytułu bezradności opiekuńczo-wychowawczych skorzystało 80 rodzin w skład których wchodziło 315 osób. Obserwuje się pozytywną tendencję blisko 50% spadku liczny rodzin zagrożonych tym problemem społecznym (rok 2017 - 154 rodzin, rok 2021 - 80 rodzin).

Od stycznia 2012 r. OPS realizuje zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W ramach powierzonych obowiązków ośrodek podejmuje działania na rzecz poprawy sytuacji rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W ramach tych działań:

- udzielano rodzinom informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej;
- zapewniono rodzinom dostęp do poradnictwa specjalistycznego;
- prowadzono pracę socjalną z rodzinami;
- monitorowano sytuację dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;

- współpracowano z przedstawicielami instytucji publicznych mających kontakt z rodziną tj.: szkoła, policja, służba zdrowia, sąd - w celu wypracowania wspólnych metod i narzędzi wspomagających rodziny w sytuacji trudnej.

W strukturach OPS działa asystent rodziny. W 2021 r. była to 1 osoba, które na terenie gminy objęły wsparciem 13 rodzin i 43 dzieci dotkniętych szczególnymi trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W trakcie konsultacji społecznych mieszkańcy wskazali najbardziej nasilone problemy społeczne w gminie Główny. Jest to: [1] starzenie się społeczeństwa, [2] ubóstwo, [3] niezaradność życiowa i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Poniższa tabela przedstawia analizę problemów społecznych uznanych przez mieszkańców gminy za najbardziej istotne i wymagające spójnego systemu wsparcia.

Problem	Przyczyny	Skutki	Osoby dotknięte problemem
Pomoc osobom starszym	<ul style="list-style-type: none"> ▪ starzejące się społeczeństwo; ▪ duża liczba osób starszych, samotnych; ▪ duża odległość i często brak połączeń z większą miejscowością / z urzędem, ośrodkiem zdrowia; ▪ utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów; ▪ niskie świadczenia rentowo-emerytalne, szczególnie byłych rolników. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ konieczność zapewnienia usług opiekuńczo-leczniczych; ▪ potrzeba doradztwa i pomocy w załatwianiu spraw urzędowych; ▪ nie zabezpieczenie podstawowych potrzeb leczniczych, badań lekarskich; ▪ niewystarczające środki pieniężne na zaspokojenie wszystkich potrzeb, szczególnie w przypadku długotrwałej choroby czy niepełnosprawności; ▪ niski udział seniorów w imprezach kulturalnych; ▪ brak wsparcia emocjonalnego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ osoby starsze i ich rodziny; ▪ osoby samotne, niepełnosprawne i chore.
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niskie kwalifikacje zawodowe; ▪ niezaradność życiowa; ▪ brak chęci do pracy i poprawy swojej sytuacji; ▪ brak uprawnień do renty / emerytury; ▪ niepełnosprawność uniemożliwiająca podjęcie pracy zarobkowej; ▪ uzależnienie od alkoholu, narkotyków lub innych środków psychoaktywnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak środków do życia; ▪ zły wzorzec dla dzieci; ▪ zachowania patologiczne; ▪ marazm życiowy; ▪ brak środków zapewniających prawidłowy rozwój dzieci; ▪ złe warunki mieszkaniowe; ▪ zły stan zdrowia; ▪ konieczność korzystania z systemu pomocy społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ osoby bezrobotne; ▪ osoby bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych; ▪ osoby niepełnosprawne chore.

Niezaradność życiowa i bezaradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niskie kwalifikacje; ▪ brak zorganizowanych zajęć dla dzieci i młodzieży w czasie wakacji i ferii; ▪ brak wzorców; ▪ zły stan zdrowia; ▪ uzależnienia; ▪ utrudniony dojazd / wykluczenie komunikacyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak środków do życia; ▪ zachowania patologiczne; ▪ uzależnienie od systemu pomocy społecznej; ▪ złe warunki rozwojowe dla dzieci; ▪ złe warunki mieszkaniowe. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ osoby bezrobotne; ▪ osoby niepełnosprawne lub długotrwale chore; ▪ osoby samotnie wychowujące dzieci.
--	--	--	---

7. Określenie docelowej grupy wymagającej wsparcia - adresaci strategii

Kluczowym zadaniem władz gminy Główny jest zapewnienie wysokiego poziomu życia swoim mieszkańcom, a więc stworzenie możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia. Na szczególną uwagę zasługują osoby, które z takich czy innych przyczyn samodzielnie nie są w stanie włączyć się w szereg przemian podnoszących warunki życiowe społeczności lokalnej. Specjalistyczne wsparcie tych osób stworzy im szansę do rozwoju, a co za tym idzie przełoży się na spadek liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w gminie. Zakres zadań związanych ze sferą społeczną oddziałującą na standard życia mieszkańców jest bardzo szeroki. Realizowane one będą poprzez działania dotyczące pomocy społecznej, sportu rekreacji, turystyki, edukacji, kultury, profilaktyki i opieki zdrowotnej. Zgodnie z powyższym założeniem adresatami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Główny są:

1. Mieszkańcy gminy - osoby samotne oraz rodziny, które wymagają pomocy w odzyskaniu sił, wiary w siebie i zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku lokalnym.

W celu osiągnięcia celów strategicznych strategii dokonano identyfikacji najważniejszych grup społecznych wśród mieszkańców gminy wymagających wsparcia w ramach pomocy społecznej. Są to:

- 1.1 Seniorzy i osoby zależne - zwłaszcza w wieku sędziwym, samotne, szczególnie narażone na marginalizację i wykluczenie społeczne - należy podjąć działania zmierzające do zmiany wizerunku człowieka starego jako jednostki czynnej społecznie oraz poszerzyć formy wsparcia środowiskowego.
- 1.2 Osoby niepełnosprawne i chore psychicznie - na terenie gminy należy przeciwdziałać wykluczeniu i marginalizacji społecznej poprzez włączanie niepełnosprawnych w życie społeczno- gospodarcze oraz poszerzanie różnych form wsparcia środowiskowego i ofert pomocy i konsultacji psychologicznych i psychiatrycznych.
- 1.3 Osoby uzależnione oraz współuzależnione od alkoholu i środków psychoaktywnych - konieczne jest dalsze rozwijanie programów profilaktycznych oraz terapii dla osób i rodzin osób uzależnionych oraz podniesienie świadomości członków rodzin dot. problemu współuzależnienia oraz jego negatywnych skutków.
- 1.4 Dzieci i młodzież z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz marginalizacją ze szczególnym uwzględnieniem rodzin niewydolnych wychowawczo – należy rozszerzyć

oferty świetlic wiejskich oraz wdrażać nowe projekty i programy z zakresu terapii i psychoterapii oraz profilaktyki środowiskowej.

- 1.5 Osoby długotrwale bezrobotne, zwłaszcza osoby z rodzin dotkniętych podwójnym bezrobociem, bez prawa do zasiłku; oraz kobiety w wieku 40+, należy podjąć działania zmierzające do ponownego włączenia ich w życie gminy, a zwłaszcza przywrócenia na rynek pracy.

2. Pracownicy instytucji i organizacji społecznych, wolontariusze i animatorzy działający w sferze pomocy społecznej, którzy dążą do aktywizacji osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem

8. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest skutecznym narzędziem służącą do porządkowania i analizy informacji. Nazwa jest akronimem od angielskich słów określających cztery elementy składowe analizy:

W trakcie analizowania zebranych informacji, danych statystycznych, danych wewnętrznych, wniosków z diagnozy oraz rekomendacji z badania ankietowego opracowano matrycę SWOT w zakresie rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Główczyce. Analiza dotyczy realizacji założeń polityki społecznej, jak i kształtowania pozytywnych zjawisk społecznych na terenie gminy.

S Mocne strony w rozwiązywaniu problemów społecznych

- Położenie gminy i jej walory przyrodnicze (bliskość Słowińskiego Parku Narodowego).
- Czyste środowisko.

- Efektywna działalność instytucji publicznych i osób pracujących na rzecz osób i rodzin w potrzebie.
- Dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników pomocy społecznej
- Zmniejszające się bezrobocie, a tym samym spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z tego tytułu.
- Współpraca specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Działalność Gminnej Rady Seniorów
- Sprawne funkcjonowanie Funduszu Sołeckiego
- Coraz większa ilość środków gminnych na realizację zadań publicznych dla organizacji
- Organizacja spotkań integrujących mieszkańców (spotkania opłatkowe, festyny rodzinne, sołeckie)
- Otwartość samorządu gminnego i ośrodka pomocy społecznej na współpracę z lokalną społecznością.
- Dobrze rozwinięta sieć przedszkoli i szkół o wysokim standardzie obiektów.
- Wspieranie seniorów i osób niepełnosprawnych w ramach realizacji wieloletnich programów realizujących zintegrowane usługi opiekuńcze.
- Dobre skomunikowanie głównej wsi gminnej Głównicy ze Słupskiem

W Słabe strony w rozwiązywaniu problemów społecznych

- Emigracja ludzi młodych i wykształconych w wieku produkcyjnym.
- Ograniczony budżet gminy.
- Wykluczenie komunikacyjne miejscowości, brak sieci połączeń transportowych mniejszych miejscowości gminnych
- Zły stan dróg.
- Brak szamb w wielu domostwach, niski poziom skanalizowania gminy, zanieczyszczenia okolicznych wód i pól.

- Mała liczba organizacji pozarządowych wspierających instytucje samorządowe w rozwiązywaniu problemów społecznych.
- Brak placówki opieki nad dziećmi do 3 roku życia.
- Brak placówki dziennego pobytu dla osób zależnych.
- Brak nawyków korzystania ze specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.
- Zbyt mała aktywność w zakresie organizacji grup wsparcia i grup samopomocowych.
- Niewystarczająca oferta spędzania wolnego czasu oraz socjoterapii dla młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym.
- Brak działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia.
- Brak specjalistów-psychologów, terapeutów, pedagogów, mediatorów).
- Funkcjonowanie tylko jednej placówki gminnej działającej na rzecz niepełnosprawnych.
- Duża liczba rodzin wymagająca wsparcia ze strony asystenta rodziny, przy zatrudnieniu tylko jednej takiej osoby w strukturach OPS.
- Brak systemu wsparcia opiekunów osób starszych i z niepełnosprawnościami.
- Niewystarczające środki na zajęcia rozwijające zainteresowania dzieci i młodzieży.
- Brak wewnętrznego/służbowego transportu w OPS umożliwiającego pracę w terenie i kontakt z klientami.
- Pomimo spadku liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej utrzymuje się wysoki odsetek liczby rodzin korzystających ze wsparcia z tytułu niepełnosprawności oraz długotrwałej choroby.
- Utrzymująca się liczba rodzin będących pod opieką OPS z powodu problemów opiekuńczo-wychowawczych i bezradności pomimo spadającej liczby rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej, co związane jest z poprawą ich sytuacji materialnej (świadczenia z programu Rodzina 500+).

O Szanse

- Sprawna realizacja i wdrażanie programów rządowych wspierających rodziny wychowujące dzieci, opiekujące się osobami zależnymi, niepełnosprawnymi, przewlekle chorymi.
- Efektywne pozyskiwanie środków zewnętrznych.
- Promowanie aktywności seniorów i tworzenie zespołów legislacyjno-doradczych z ich udziałem.
- Rozwój wsparcia instytucjonalnego i środowiskowego dla seniorów oraz ich opiekunów.
- Moda na lokalną rekreację i aktywny wypoczynek.
- Realizacja działań i programów proekologicznych.
- Wzrost świadomości społecznej i obywatelskiej.
- Wzrost współpracy samorządu terytorialnego oraz jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi.

T Zagrożenia

- Starzenie się społeczeństwa.
- Rozluźnienie więzi rodzinnych, osłabienie funkcji opiekuńczej rodziny.
- Konsumpcyjny styl życia.
- Rosnąca liczba rodzin z wieloma, złożonymi problemami społecznymi.
- Alienacja niepełnosprawnych i osób starszych o niskim poziomie wykształcenia.
- Częste zmiany przepisów prawa wpływające na stanowienie norm prawa lokalnego, utrudniające długofalowe planowanie działań.
- Zwiększanie zadań samorządu gminy bez zabezpieczenia w środki finansowe.
- Zmiany związane z zanikiem więzi międzypokoleniowych spowodowanych migracją.

- Ograniczony system usług środowiskowych adresowanych do seniorów i osób niepełnosprawnych, czego konsekwencją jest wzrost wydatków na zapewnienie wsparcia w domach pomocy społecznej.
- Wyzwania w zakresie zmian kulturowych, cywilizacyjnych oraz w podejściu do wychowywania dzieci, a w szczególności do przenoszenia odpowiedzialności za ich wychowanie na instytucje.
- Negatywne skutki epidemii COVID-19 w Polsce: ubożenie społeczeństwa, wzrost bezrobocia, zaburzenia więzi społecznych oraz wzrost poczucia niepewności jutra.

9. Wizja i misja

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Główczyce została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów interwencji w gminie. Wizja została skorelowana z wizją gminy określoną w Strategii Rozwoju Gminy Główczyce na lata 2022-2030 (*Gmina Główczyce w 2030 roku to miejsce zdrowych, spełnionych i aktywnych mieszkańców. Miejsce przyjazne środowisku, atrakcyjne do mieszkania i wypoczynku oraz ciekawe dla turystów*). W tym kontekście wizja społecznej sfery rozwoju gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych jest formułowana następująco:

Gmina Główczyce to miejsce przyjazne mieszkańcom żyjącym w zdrowiu i dobrobycie, którzy posiadają dostęp do wysokiej jakości, zintegrowanych i wystandaryzowanych usług społecznych, które to umożliwiają ciągły rozwój i budowanie lokalnego kapitału społecznego.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji, w której za największe wyzwanie uznaje się wspomaganie potrzebujących i zagrożonych wykluczeniem społecznym mieszkańców gminy. Misja to sposób urzeczywistnienia celów strategicznych i operacyjnych w zakresie pomocy społecznej umożliwiająca konsekwentną realizację kierunków działań zaplanowanych w dokumencie strategicznym.

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych są zintegrowane działania osób, instytucji i organizacji w celu podniesienia życia lokalnej społeczności gminy Główczyce i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Poprawa jakości życia mieszkańców ma nastąpić poprzez zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, dążenie do integracji oraz tworzenie równych szans rozwoju wszystkich mieszkańców. Rozwiązania wdrażane przy współpracy z

lokalnymi partnerami służyć mają eliminacji negatywnych zjawisk społecznych oraz zrównoważonemu rozwojowi całej gminy.

Proponowana misja zakłada stworzenie wielopłaszczyznowego i zintegrowanego systemu wsparcia, który zachęca do wprowadzania nowych rozwiązań wspomagających rozwój szeroko rozumianej pracy socjalnej oraz aktywizacji środowiska lokalnego.

10. Cele strategiczne, operacyjne, kierunki działań strategii i wskaźniki

10.1 Określenie obszarów interwencji

Określenie głównych obszarów interwencji/strategicznym jest istotnym elementem strategicznego planowania, którego dalszym etapem będzie ustalenie celów strategicznych oraz operacyjnych. Wyodrębniono 4 obszary strategiczne:

1. Zdrowa i silna rodzina
2. Wysoka jakość życia osób niepełnosprawnych, zależnych i ich opiekunów
3. Poprawa sytuacji społecznej i zdrowotnej osób 60+
4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Zdrowa i silna rodzina

Rodzina jako instytucja społeczna jest w kręgu zainteresowań wielu naukowców, socjologów, pracowników socjalnych i pedagogów. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych. Rodzina wywiera istotny wpływ na kształtowanie się postaw, aspiracji i systemów wartości. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, błędne lub złe wypełnianie ról społecznych powoduje jej destrukcję, a następnie przekazanie złych wzorców, z którymi identyfikują się dzieci. W rodzinach dotkniętych dysfunkcją często występują u dzieci kłopoty z nauką, problemy wychowawcze, aż do wkraczania na drogę konfliktu z prawem.

Niewystarczający rozwój aktywnych form wsparcia dla osób zagrożonych dezintegracją społeczną i zawodową może prowadzić do społecznego wykluczenia. Dużym utrudnieniem w prowadzeniu aktywnej pomocy społecznej skierowanej do rodzin jest brak organizacji pozarządowych zajmujących się tą tematyką na terenie gminy. Aktywizacja społeczności lokalnej dla rozwiązania trudnych problemów stanowi ważne i trudne wyzwania dla pomocy społecznej.

Wysoka jakość życia osób niepełnosprawnych, zależnych i ich opiekunów

Niepełnosprawność według ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Rodziny z osobami niepełnosprawnymi są

częściej narażone na zwiększone występowanie niedostatku, ubóstwa, niewydolności opiekuńczej i wychowawczej. Do najczęstszych problemów z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne w codziennym życiu należy zaliczyć utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych wynikający z niedostatecznej bazy rehabilitacji leczniczej, niską aktywność zawodową na otwartym rynku pracy oraz brak odpowiednich ofert pracy. Ogromnym ograniczeniem jest trudna sytuacja materialna tych rodzin oraz bariery psychospołeczne i architektoniczne utrudniające aktywność społeczną i zawodową. W wyniku diagnozy ustalono, że jednym z najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej jest niepełnosprawność i długotrwała choroba. Biorąc pod uwagę tendencje demograficzne, ta grupa klientów pomocy społecznej będzie utrzymywać się na podobnym poziomie. Specyfika problemu i skala potrzeb w tym obszarze wymaga zaplanowania strategicznych działań, z tego względu, że zasoby instytucjonalne wsparcia środowiskowego w gminie są niewystarczające. W trudnej sytuacji są także opiekunowie osób niepełnosprawnych, dla których oferta wsparcia opiekuńczego i psychologicznego jest niewystarczająca.

Poprawa sytuacji społecznej i zdrowotnej osób 60+

Starzenie się społeczeństwa staje się problemem powszechnym we współczesnym świecie. Rola i pozycja człowieka starego w nowoczesnym społeczeństwie bardzo się zmieniła. Obecnie nie do końca można sprecyzować pojęcie - człowiek stary. Biologiczny wiek nie zawsze związany jest ze zmianami psychofizycznymi, dlatego też pojęcie osoby starszej często określa osoby w wieku poprodukcyjnym lub emerytalnym. Należy pamiętać, że starzenie się postępuje stopniowo, dlatego nie powinien to być okres nagłego i całkowitego wycofania się z życia społecznego, towarzyskiego i kulturalnego. W przeciwnym wypadku może to spowodować izolację i osamotnienie. Mając na uwadze strukturę rodzin, które nie są w pełni wydolne w zaspokajaniu potrzeb swoich najstarszych członków, istnieje potrzeba zbudowania sprawnego, lokalnego i zintegrowanego systemu pomocy, który będzie uwzględniał najważniejsze potrzeby ludzi starszych. Ważne aby wykorzystać obecną tendencje społeczną i rządowe programy aktywizujące osoby 60+.

Przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu

Wykluczenie społeczne charakteryzuje się ograniczonym uczestnictwem w życiu społecznym i zbiorowym, w jego ważnych aspektach i obszarach. Charakteryzuje je także ograniczony dostęp do zasobów i instytucji systemów społecznych, które ułatwiają integrację. Za osoby wykluczone społecznie uważa się osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej z powodu ubóstwa, bezrobocia,

bezdomności, niepełnosprawności, długotrwałej choroby, przemocy w rodzinie oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu tej grupy mieszkańców konieczne jest podejmowanie interwencji społecznych o charakterze długofalowym i wielowymiarowym obejmującym często wszystkich członków zbiorowości dotkniętych dysfunkcją.

10.2 Wytyczenie celów strategicznych, operacyjnych oraz określenie zadań i wskaźników

Cel Strategiczny I – Zdrowa i silna rodzina

Cele operacyjne	Zadania	Wskaźniki	Odpowiedzialna instytucja
1. Skuteczne wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskiej	<p>1.1 Promowanie różnych form integracji oraz programów wspierających rodziny objętych pomocą społeczną w prawidłowym wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych</p> <p>1.2 Rozwój asystentury rodzinnej poprzez szkolenia i doskonalenie zawodowe</p> <p>1.3. Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości świadczonej pracy socjalnej</p> <p>1.4. Nawiązywanie partnerstw i współpracy w zakresie wsparcia rodzin będących w trudnej sytuacji</p>	<p>1.1.a) Liczba grup samopomocowych</p> <p>1.1.b) Liczba kampanii promocyjnych</p> <p>1.2.a) Liczba szkoleń skierowanych do asystentów rodziny</p> <p>1.3.a) Liczba szkoleń skierowanych do pracowników socjalnych</p> <p>1.4.a) Liczba wspólnie zrealizowanych programów</p> <p>1.4.b) Liczba nawiązanych partnerstw</p>	OPS, UG, PCPR, organizacje pozarządowe,
2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zmniejszenie skali ubóstwa rodzin	<p>2.1. Realizacja programów dożywiania oraz wsparcia materialnego dla rodzin najuboższych</p>	<p>2.1.a) Liczba dzieci i dorosłych objętych pomocą w postaci dożywiania</p> <p>2.1.b) Liczba dzieci którym przyznano stypendia socjalne</p>	OPS, UG, organizacje pozarządowe

	2.2. Udzielanie informacji rodzinom o możliwych formach wsparcia w zakresie świadczeń pieniężnych oraz usług	2.2.a) Liczba przygotowanych informacji dla mieszkańców (strony www)	
3. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju	3.1. Wspieranie działań w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży	3.1.a) Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach dodatkowych	instytucje kultury, oświatowe, OPS, GKRPA, UG, organizacje pozarządowe, parafie,
	3.2. Promowanie osiągnięć dzieci i młodzieży	3.2.a) Liczba przyznanych stypendiów naukowych i za szczególne osiągnięcia	
	3.3. Zwiększenie oferty zajęć rozwijających zainteresowania dla dzieci i młodzieży (kółka tematyczne, integracja, socjalizacja)	3.3.a) Liczba zajęć 3.3.b) Liczba dzieci biorących udział w zajęciach	
	3.4. Rozwijanie i wspieranie programów aktywizujących ideę wolontariatu	3.4.a) Liczba inicjatyw wspierających wolontariat 3.4.b) Liczba wydarzeń z udziałem wolontariuszy 3.4.c) Liczba wolontariuszy	

Cel strategiczny II – Wysoka jakości życia osób niepełnosprawnych, zależnych i ich opiekunów

Cele operacyjne	Zadania	Wskaźniki	Odpowiedzialna instytucja
1. Stworzenie sprawnego	1.1. Rozwijanie usług z zakresu	1.1.a) Liczba zatrudnionych	OPS, UG, organizacje

<p>systemu wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>edukacji, profilaktyki, ochrony zdrowia i rehabilitacji</p> <p>1.2. Rozwijanie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania oraz realizacja świadczeń socjalnych dla osób z niepełnosprawnościami</p> <p>1.3. Rozwijanie wysokiej jakości usług dla osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>specjalistów w zakresie fizjoterapii i rehabilitacji</p> <p>1.1.b) Liczba udzielonych świadczeń</p> <p>1.2.a) Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi, w tym specjalistycznymi</p> <p>1.2.b) Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających ze świadczeń pomocy społecznej</p> <p>1.2.c) Liczba świadczeń</p> <p>1.3.a) Liczba asystentów osobistych dla osób z niepełnosprawnościami</p> <p>1.3.b) Liczba godzin tych usług</p> <p>1.3.c) Liczba szkoleń dla asystentów</p>	<p>pozarządowe, instytucje kultury, instytucje oświatowe</p>
<p>2. Rozwój wsparcia dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>2.1. Udzielanie informacji o dostępnych świadczeniach finansowych i niefinansowych dla opiekunów osób zależnych</p> <p>2.2. Rozwój usługi opieki wytchnieniowej</p> <p>2.3 Wsparcie dla opiekunów (pomoc psychologiczna, grupy</p>	<p>2.1.a) Liczba przyznanych świadczeń dla opiekunów</p> <p>2.1.b) Liczba informacji o dostępnej pomocy dla opiekunów</p> <p>2.2.a) Liczba zrealizowanych godzin usługi opieki wytchnieniowej</p> <p>2.3.a) Liczba konsultacji ze specjalistami</p>	<p>OPS, UG, organizacje pozarządowe</p>

	samopomocowe)	2.3.b) Liczba grup samopomocowych	
3. Włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami	3.1. Dostosowywanie stron internetowych instytucji publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami 3.2. Monitoring miejsc publicznych pod względem ich dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	3.1.a) Liczba dostosowanych stron internetowych 3.2.a) Liczba miejsc monitorowanych pod względem ich dostępności	Instytucje kultury, oświatowe, OPS, UG, organizacje pozarządowe

Cel strategiczny III – Poprawa sytuacji społecznej i zdrowotnej osób 60+

Cele operacyjne	Zadania	Wskaźniki	Odpowiedzialna instytucja
1. Aktywizacja społeczna osób starszych	1.1. Stworzenie warunków umożliwiających osobom starszym pełne uczestnictwo w życiu społecznym gminy (wzmocnienie rady seniorów, przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na wiek)	1.3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi udzielającym wsparcia osobom starszym (w zakresie aktywizacji i rehabilitacji)	OPS, UG, instytucje kultury i sportu, parafie,
	1.2. Wspieranie aktywności edukacyjnej, kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej seniorów (spotkania integracyjne, kluby seniora)	1.2.a) Liczba spotkań i inicjatyw dla seniorów 1.2.b) Liczba klubów seniora	

	1.3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi udzielającym wsparcia osobom starszym (w zakresie aktywizacji i rehabilitacji)	1.3.a) Liczba inicjatyw skierowanych do osób starszych	
2. Rozwój opieki środowiskowej dla seniorów w miejscu zamieszkania	2.1. Stwarzanie warunków wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i środowiskowego dla osób starszych	2.1.a) Liczba uczestników konsultacji specjalistycznych 2.1.b) Liczba udzielonych porad	OPS, UG, organizacje pozarządowe
	2.2. Wysokiej jakości usługi opiekuńcze dla seniorów	2.2.a) Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi 2.2.b) Liczba udzielonych świadczeń	
	2.3. Rozwój sieci wsparcia dla członków rodzin opiekujących się osobami starszymi (wsparcie psychologiczne, prawne, grupy wsparcia)	2.3.a) Liczba konsultacji ze specjalistami 2.3.b) Liczba grup wsparcia	
	2.4. Rozwój i promocja idei wolontariatu senioralnego i włączenie wolontariuszy do pomocy osobom starszym	2.4. a) Liczba wolontariuszy zaangażowanych w pomoc osobom starszym 2.4.b) Liczba osób starszych objętych pomocą wolontariuszy	
3. Przeciwdziałanie zagrożeniom dla bezpieczeństwa osób starszych	3.1. Zwiększanie świadomości mieszkańców gminy na temat praw i przeciwdziałanie przemocy wobec osób starszych	3.1.a) Liczba kampanii 3.1.b) Liczba materiałów informacyjnych	OPS, UG, NZOZ, Zespół Interdyscyplinarny, Policja
	3.2. Działania interwencyjne w sytuacji zagrożenia przemocą	3.2.a) Liczba założonych Niebieskich Kart	

	wobec osób starszych		
	3.3. Inicjowanie i organizowanie kampanii na temat przestępstw wobec osób starszych oraz minimalizacja ryzyka ich wystąpienia	3.3.a) Liczba kampanii 3.3.b) Liczba wykrytych przestępstw	

Cel strategiczny IV – Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Cele operacyjne	Zadania	Wskaźniki	Odpowiedzialna instytucja
1 Prowadzenie działań aktywizujących osoby zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym	1.1. Zmniejszanie skali ubóstwa osób i rodzin	1.1.a) Liczba zasiłków stałych, okresowych i celowych 1.1.b) Liczba osób korzystających z pomocy żywnościowej	OPS, PUP,UG, organizacje pozarządowe
	1.2. Aktywizacja osób bezrobotnych poprzez wzmacnianie partnerstwa instytucji rynku pracy i pomocy społecznej (staże, kursy i szkolenia)	1.2.a) Liczba przeprowadzonych działań w ramach współpracy skierowanych do osób bezrobotnych	
2 Promocja zdrowego stylu życia i przeciwdziałanie uzależnieniom	2.1. Prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących różnych zagrożeń społecznych i uzależnień	2.1.a) Liczba zrealizowanych działań w ramach programu profilaktycznego 2.1.b) Liczba uczestników 2.1.c) Liczba kampanii profilaktycznych	OPS, GKRPA, parafie, UG, organizacje pozarządowe

	2.2. Realizacja programów zwiększających dostępność do wypoczynku dzieci i młodzieży	2.2.a) Liczba uczestników zorganizowanego wypoczynku (kolonii, obozów, wycieczek)	
	2.3. Udzielanie pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom (pomoc terapeutyczna, psychologiczna, prawna)	2.3.a) Liczba porad i konsultacji	
3 Przeciwdziałanie agresji i przemocy w rodzinie	3.1. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na problemy związane z przemocą w rodzinie i agresją w szkole i grupie rówieśniczej	3.1.a) Liczba prowadzonych kampanii 3.1.b) Liczba upowszechnionych materiałów informacyjnych	Instytucje oświatowe, OPS, UG Zespół Interdyscyplinarny, organizacje pozarządowe
	3.2. Podejmowanie działań interdyscyplinarnych ograniczających zjawisko przemocy w rodzinie	3.2.a) Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego 3.2.b) Liczba założonych Niebieskich Kart 3.2.c) Liczba posiedzeń grup roboczych	
	3.3. Ochrona ofiar przemocy w rodzinie (pomoc, poradnictwo, udzielenie schronienia)	3.3.a) Liczba udzielonych porad 3.3.b) Liczba osób, którym udzielono pomocy w postaci interwencji kryzysowej	

11 Źródła finansowania

Przewiduje się następujące źródła finansowania strategii:

- środki własne gminy;
- środki z budżetu państwa;
- środki z funduszy krajowych;
- środki strukturalne Unii Europejskiej;
- środki partnerów tj. przedsiębiorstwa społeczne, fundacje, organizacje.

W procesie powstawania społeczeństwa opartego na wzajemnych relacjach gospodarki wolnorynkowej, gdzie ludzie wymieniają między sobą towary i usługi, poza przyjętą formą działalności gospodarczej istnieje potrzeba aktywności społecznej, zwłaszcza, że państwo nie jest w stanie zadbać o potrzeby wszystkich członków swojej wspólnoty. Jest to możliwe w ramach funkcjonowania organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i fundacji, które obok instytucji zajmujących się pomocą innym ludziom cieszą się dużą skutecznością.

Możliwości zewnętrznego wsparcia finansowego rozwoju gminy będą zależeć od czynników, takich jak: wielkość środków przeznaczonych przez Unię Europejską, zasady podziału środków unijnych pomiędzy województwa oraz zdolności przygotowania i realizacji konkretnych projektów dla gminy Główny.

Na terenie gminy wciąż niewystarczająca jest liczba organizacji pozarządowych o profilu pomocy społecznej. Zatem zasadnym jest informowanie społeczeństwa o możliwościach organizowania różnych działań na rzecz mieszkańców przez organizacje pozarządowe, które mogą ubiegać się o dofinansowanie.

12 Wdrażanie strategii i jej monitorowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Główczyce na lata 2023-2030 obejmuje zasięgiem czasowym okres 7 lat i zakłada ciągłość w realizacji wytyczonych kierunków działań. Zachowany zostanie wymóg wprowadzania niezbędnych zmian wynikających z aktualnej sytuacji ekonomicznej i społecznej w kolejnych latach.

Cele strategiczne wyznaczone w strategii dotyczą najważniejszych problemów występujących na terenie gminy, do których należą: **niepełnosprawność, starzenie się społeczeństwa, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, uzależnienia, przemoc w rodzinie i bezrobocie**. Realizacja ustalonych celów determinuje konieczność zaangażowania wszystkich możliwych zasobów państwowych, regionalnych i lokalnych. Rozwijanie i utrzymywanie systemu pomocy społecznej wymaga zintegrowania działań wszystkich podmiotów, w tym organizacji pozarządowych, rodzin, grup sąsiedzkich i wolontariuszy. Samopomoc obywateli jest często bardziej efektywna niż interwencja instytucji publicznych.

Monitorowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych jest podstawowym warunkiem jej należytego wdrożenia. Ośrodek Pomocy Społecznej w Główczyce jeden raz w roku, w formie sprawozdania i oceny zasobów pomocy społecznej będzie dokonywać aktualizacji diagnozy problemów społecznych w gminie. Jednocześnie co dwa lata sporządzany będzie raport z realizacji celów oraz kierunków działań strategii i będzie on przedkładany Wójtowi Gminy Główczyce i Radzie Gminy Główczyce. Raport będzie uwzględniał określone w dokumencie wskaźniki wyznaczające osiągnięcie celów operacyjnych.

Powodzenie przyjętych założeń w strategii uzależnione będzie od ścisłej współpracy podmiotów uczestniczących w jej realizacji, a także sytuacji w gminie oraz wysokości środków finansowych, przeznaczonych na ich wdrażanie.

13 Podsumowanie

Rozwiązywanie problemów państwo pozostawiło w dużej mierze samorządom - należy tu wymienić: politykę senioralną, politykę rodzinną, nowe programy dla rodzin w pieczy zastępczej czy doświadczającej przemocy. Przy wydłużającym się życiu pojawiają się problemy braku osób do opieki nad seniorami, nie tylko w ich własnych domach, ale również w zakresie zapewnienia specjalistycznej opieki lekarskiej i opieki pielęgniarstwa. Można więc przyjąć, że pomoc społeczna będzie podlegać dużym przemianom. Realizacja strategii, poprzez wdrażanie celów i zadań zaowocuje minimalizacją zdiagnozowanych negatywnych zjawisk społecznych oraz poprawą jakości życia mieszkańców całej gminy. Sfera społeczna jest bardzo ważna i dotyka szeregu elementów codziennego życia. Tylko zaplanowane i dobrze skoordynowane działania pozwolą osiągnąć założone rezultaty. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Główczyce na lata 2023-2030 ma służyć efektywnej i skutecznej realizacji działań na rzecz mieszkańców gminy, tworzeniu trwałych partnerstw międzysektorowych oraz służyć do pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację projektów o charakterze społecznym.

Koordinatorem zaplanowanych działań w dokumencie będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Główczych, który współpracuje z jednostkami i organizacjami działającymi na rzecz osób wymagających wsparcia.